

Orgaandonatie en geloof

Hoe doorbreken we het taboe?

In bepaalde geloofsgemeenschappen heerst tot op vandaag een taboe rond orgaandonatie – dat stellen zowel patiënten als transplantatieteams vast. Net daarom is iedereen goed informeren over hoe orgaandonatie werkt zo belangrijk.

1 donor = 8 levens

Wat kan een orgaandonor bij overlijden doneren?

- **organen:** hart, nieren, lever, pancreas, dunne darm, longen
- **weefsels:** hoornvlies, huid, hartklep, bloedvaten, bot, pees

Wat kan je tijdens je leven doneren?

- **organen:** nier, lever
- bloed, plasma, beenmerg, stamcellen

www.uza.be/orgaandonatie

Wettelijk gezien is iedereen bij zijn dood een mogelijke orgaandonor, tenzij je tijdens je leven laat registreren dat je dat niet wil zijn. In de praktijk houden artsen rekening met de wensen van de nabestaanden. ‘Als een potentiële orgaandonor overlijdt, staan de naasten maar zelden negatief ten opzichte van donatie,’ zegt prof. dr. Dirk Ysebaert. ‘Maar als ze weigeren, is dat bijna altijd om geloofsredenen. Nochtans hebben alle grote godsdiensten zich uitgesproken voor orgaandonatie.’

Defensieve reflex

‘Eigenlijk gaat het niet zozeer om geloof, maar wel om onwetendheid,’ vult prof. dr. Sevilay Altintas aan. ‘Mensen weten niet altijd hoe orgaandonatie werkt. Als ik vertel dat één donor acht levens kan redden, is de verbazing vaak groot.’

‘Lokale geloofsleiders zijn vaak zelf ook niet vertrouwd met orgaandonatie en het standpunt van hun godsdienst daarin,’ gaat Ysebaert verder. ‘Daardoor twijfelen de nabestaanden en vanuit een defensieve reflex zeggen ze dan nee.’ En dat is jammer, want de wachtlijsten

van patiënten die een orgaan nodig hebben, blijven te lang.

Een leven redden

Om het probleem aan te kaarten, werd vorig jaar in het UZA een symposium georganiseerd met sprekers van verschillende gemeenschappen, waaronder Ahmed Azzouz, inspecteur-adviseur Islam. ‘Bij gebrek aan goede informatie grijpen moslims terug naar een uitspraak van de profeet Mohammed die zegt dat een been breken van een dode

Orgaandonatie zou een gespreksonderwerp moeten zijn in alle geloofsgemeenschappen

gelijktstaat aan een been breken van een levende. Het idee daarachter is dat men geen lijken mag verminken. Maar men trekt dat te ver door en stelt dat het een religieuze plicht is om een dode volledig intact te begraven. Dat is een voorbijgestreefde interpretatie. Al vanaf midden 20e eeuw zeggen moslimtheologen dat orgaandonatie niet alleen toegelaten is, maar zelfs moet worden aangemoedigd. De Koran

zegt namelijk dat wie een mensenleven redt, de hele mensheid heeft gered. Maar niet alle imams en islamleerkrachten weten dat.'

In de joodse gemeenschap leeft hetzelfde idee, dat een lichaam intact moet worden begraven. Henri Rosenberg is advocaat en professor joods recht: 'In de joodse wet is het inderdaad verboden om het lichaam van een overledene te verminken of er voordeel uit te halen. Maar die bezwaren wijken wanneer daar een mensenleven van afhangt. Het behoud van een leven heeft een allesoverheersende waarde in de joodse wet. Zo gaf het Israëliëse opperrabbinaat al in 1987 zijn toestemming voor harttransplantaties.'

Gespreksonderwerp

Naast het religieuze aspect is het erg belangrijk dat iedereen goed geïnformeerd is over orgaandonatie zelf. Ysebaert: 'Dat moet vooraf gebeuren. Op het moment zelf is het te laat. Het zou een gespreksonderwerp moeten zijn in alle geloofsgemeenschappen. Wij proberen contacten te leggen, maar het is een werk van lange adem.' Azzouz gaat helemaal akkoord: 'Het vertrouwen kan alleen groeien door te sensibiliseren en

correct te informeren. Vanuit de medische wereld, maar ook via de unie van moskeeën, via de imams, via de islamleerkrachten ...'

Minder afstoting

Elke gemeenschap heeft er belang bij dat zoveel mogelijk mensen donor zijn, en minderheden zelfs nog meer. Bij stamcellen is het in elk geval zo dat de kans om een geschikte donor te vinden groter is binnen de eigen etniciteit. Ysebaert: 'Er zijn sterke aanwijzingen dat dat ook geldt voor organen. Hier bij ons ligt onderzoek daarnaar gevoelig, maar in de Verenigde Staten is alvast gebleken dat de kans op afstoting kleiner is als donor en ontvanger dezelfde etnische achtergrond hebben.'

Wie ervan overtuigd is dat hij na zijn dood orgaandonor wil zijn, laat zich het best registreren bij de gemeente. 'Ik heb dat intussen gedaan,' zegt Azzouz. 'Ik wilde de daad bij het woord voegen.' Voor prof. Altintas geldt hetzelfde: 'Zowel ik als mijn kinderen zijn geregistreerd als donor. Een neefje van ons is overleden aan hartfalen. We hebben het van dichtbij meegemaakt: iedereen kan op een dag op de wachtlijst terechtkomen.' ●

'Een mens is een mens'

Mohammed (52) stond jarenlang op de wachtlijst voor een nieuwe nier. In 2000 en 2005 kreeg hij een donornier, die telkens na een jaar door zijn lichaam werd afgestoten. 'In 2008 was ik er zo slecht aan toe dat de dokters mij maar een paar maanden meer gaven, of ik moest op zoek naar een donor in mijn familie. Het is een groot taboe bij de moslims, maar uiteindelijk wilde mijn broer wel donor zijn, omdat mijn kinderen anders hun vader zouden verliezen. Mijn lichaam heeft zijn nier niet afgestoten. Alles is nu goed met mij. Ik vind het enorm belangrijk dat ook moslims beginnen beseffen dat orgaandonatie noodzakelijk is. Ze denken dat het niet mag in de islam, maar het mag wel: *wie een leven redt, redt het leven van alle mensen*, zo staat het in de Koran. Ikzelf, mijn zoon en mijn dochter, wij zijn allemaal orgaandonor, en of onze organen naar een moslim gaan of niet, dat maakt niet uit. Een mens is een mens voor Allah, en daarom vind ik dat we allemaal ons steentje moeten bijdragen in onze samenleving. Ik ben ook vrijwilliger bij het Rode Kruis en wil zoveel mogelijk mensen sensibiliseren. Als het van mij afhangt, hoeft er niemand op de wachtlijst meer te sterven.

